

- радіють від успіху;
- допомагають один одному під час різних форм роботи;
- добре працюють разом з асистентом учителя.

Отже, інклюзивну освіту можна вважати одним з головних напрямків для досягнення прийнятних рівнів інтеграції в навчальних закладах. Міжнародне правове поле визначає інклюзивне навчання найбільш сприятливим для розвитку та соціалізації дітей з особливими освітніми потребами та такими, що відповідає світовим демократичним та гуманістичним прагненням.

Список використаних джерел:

1. Данілавічюте Е. А., Литовченко С. В. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі. – Київ, 2012. – 340 с.
2. Колупаєва А. А. Основи інклюзивної освіти. – Київ, 2011. – 260 с.
3. Пахомова Н. Г. Спеціальна психологія. – Полтава, 2015 – 357 с.
4. Конопляста С. Ю., Сак Т. В. Логопсихологія. – Київ, 2012. – 293 с.
5. Луценко І. В. Організаційні та нормативно-правові аспекти діяльності різнопрофільних фахівців в інклюзивному навчальному закладі. – Київ, 2015. – № 2. – С. 35–41.
6. Кейт Бурк Волш. Особистісно орієнтована освіта. – Київ, 2005. – 286 с.

Казачінер О.С.

доктор педагогічних наук,

КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»

РАНКОВІ ЗУСТРІЧІ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В НУШ

Актуальність обраної теми зумовлена тим, що Концепцією Нової української школи (НУШ) передбачено можливість надання право на освіту всім дітям, у тому числі й дітям із особливими освітніми потребами. Нині інклюзивне навчання визнане одним із пріоритетів системи освіти в Україні.

Саме тому вчителю необхідно забезпечити створення такої спільноти в класі, де він працює, яка б надавала можливість дітям із особливостями психофізичного розвитку комфортно почувати себе в оточенні однолітків. Практика ранкових зустрічей є однією з успішних практик, що допомагає вчителю у створенні спільноти в класі.

Ранкова зустріч – це зустріч на початку дня всієї групи дітей з педагогом. Їй присвячують 20 хвилин, щоб створити позитивну атмосферу у класі на весь час перебування дітей у школі. Учні збираються, щоби привітати одне одного, вислухати думки друзів про певне питання, поставити та обговорити запитання. Ранкова зустріч формує ті цінності, що стають основою для створення відповідальної та дбайливої спільноти дітей. Вона дає педагогам можливість навчити школярів взаємної поваги та позитивного ставлення одне до одного, сприяє формуванню цілісного колективу [3, с. 6].

Виділяються чотири основні компоненти ранкової зустрічі [1]:

1. *Вітання*. Учні разом із вчителем (асистентом учителя, якщо він є) розміщуються в колі. Усі діти вітаються, і це забезпечує розуміння, що вони є важливими членами групи. Всі звертаються один до одного на ім'я, що допомагає створити атмосферу дружби та приналежності до групи. Вітання створює спокійний і розважливий настрій для наступного елементу зустрічі.

2. *Групове заняття*. Розпочинається після спокійного обмірковування інформації. У класі створюється відчуття єдності, радості через виконання пісень, участі в іграх, коротких і швидких заняттях. Ігри та заняття, позбавлені елементів суперництва, кооперативні за суттю, враховують індивідуальний рівень розвитку певних навичок дітей. Такі групові заняття, здебільшого, пов'язані з навчальною програмою чи темою, яка в цей час вивчається в класі.

3. *Обмін інформацією*. Учні висловлюють свої думки, обмінюються ідеями та пропонують важливі для них теми для обговорення. Діти мають змогу дізнатися щось один про одного. Обмін інформацією допомагає розвивати навички, які дають змогу навчатися впевнено говорити й слухати. Кожна дитина може поставити запитання чи прокоментувати, а учень, який повідомляє інформацію, відповідає на запитання та коментарі товаришів.

4. *Щоденні новини*. Це коментування письмового оголошення, яке щодня вивішується на відповідному стенді чи дошці. Письмове оголошення налаштовує учнів на те, що має вивчатися цього дня, а також дає можливість обміркувати події та навчання попередніх днів. Щоденні новини допомагають дітям тренувати навчальні навички, що сприяють розвитку математичних та мовленнєвих навичок. Щоденні новини можуть містити різноманітні завдання (заповнення календаря, перегляд розкладу виконання робіт, створення графіка погоди), що активізує початок індивідуальної роботи або діяльність у центрах активності.

Такі заняття дають дітям змогу розвивати соціальні та навчальні навички, поєднуючи соціальний, емоційний та інтелектуальний розвиток кожного учня. Повторення позитивного досвіду сприяє розвитку доброти, емпатії та інклюзії, а також дає результати як у спільноті класу, так і поза його межами.

Зупинимось на розгляді основних якостей, які формуються в учнів завдяки практиці проведення ранкових зустрічей [2].

1. *Інклюзія*. Учитель та інші діти сприймають внесок кожного з учасників однаковою доброзичливістю та повагою незалежно від здібностей, соціальної, релігійної приналежності чи статі.

2. *Активна участь*. У зустрічі беруть участь усі діти. Вони вітаються один з одним, мають можливість обмінюватися інформацією, ставити запитання, коментувати, включатись у групову роботу, а також робити свій внесок до повідомлення щоденних новин.

3. *Критичне мислення*. Діти навчаються з повагою ставити запитання, піддавати сумніву й оцінювати ідеї, відмінні від їхніх власних або подібні до них.

4. *Толерантність і прийняття*. Вислуховуються й обговорюються протилежні ідеї, оскільки серед однокласників існує взаємодовіра.

5. Самостійне мислення. Учнів заохочують до обміну своїм досвідом, ідеями та думками.

6. Відкритість. Висловлюється та обговорюється низка ідей. У щоденних новинах повідомляється доступна для всіх інформація про те, що відбувається в класі / групі.

7. Власна та соціальна відповідальність. Діти самі встановлюють правила власної поведінки і поведінки групи. Під час ранкової зустрічі й упродовж усього дня вони уважно слухають і з повагою відповідають на запитання однолітків та вчителя. Таким чином створюється приємна доброзичлива атмосфера.

Ранкові зустрічі забезпечують настрій для сумлінного навчання, створюють клімат довіри, що базується на демократичних принципах.

НУШ є інклюзивною, коли в класі є учні з особливими потребами, вони можуть відчувати складнощі. Вчитель має допомогти їм почувати себе успішними під час ранкової зустрічі. На сайті [4] пропонується декілька ідей:

- Призначте їм приятеля, когось, хто буде говорити за учня або разом із ним, підказувати, допомагати адаптуватися в колективі, в класній кімнаті.
- Запросіть учня намалювати те про що він хоче поділитись під час ранкової зустрічі. Малюнок може слугувати способом участі в колі чи в побудові діалогу. Коли учень почне почувати себе більш комфортно, заохочуйте додавати слова до малюнка.
- Допоможіть особливим учням спланувати свою частку – зустріньтесь з ними окремо, поставте запитання з відкритим списком, дайте свої ідеї щодо обміну інформацією.

Таким чином, наприкінці тез можна дійти висновку про те, що ранкова зустріч – це запланована, структурована зустріч, яка займає важливе місце в повсякденному розкладі діяльності класу, де панує атмосфера піклування та відповідальності. Вона закладає підґрунтя для інших змін, які потребують більшого досвіду; дає педагогам змогу відчути успіх і прагнення опанувати складніші практики. Найважливіше, що вона формує ті цінності, які стають основою для створення відповідальної та дбайливої спільноти дітей. Ранкова зустріч є одним із ефективних інструментів упровадження інклюзивної освіти в Новій українській школі.

Перспективою подальших наукових розвідок у напрямі окресленої проблеми є визначення на основі досвіду, набутого педагогами дошкільної та початкової ланок, форм, методів та прийомів проведення ранкових зустрічей у середній та старшій школі.

Список використаних джерел:

1. Ранкова зустріч: що це і навіщо [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nus.org.ua/articles/rankova-zustrich-shho-tse-i-navishho>.
2. Ранкові зустрічі: розвиток взаємоповаги та толерантності. Семінар-тренінг для вчителів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://z-balkazosh.jimdo.com/%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0-%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0/%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BA>

%D0%BE%D0%B2%D1%96-%D0%B7%D1%83%D1%81%D1%82%D1%80%D1%96%D1%87%D1%96.

3. Ранкові зустрічі. 1 клас. I семестр. / авт.-упоряд. Н. Ю. Бабіченко, О. А. Нечипоренко, С. М. Хівренко. – Х.: Вид. група «Основа», 2018. – 141 с. – (Серія «Нова українська школа»)

4. Що таке ранкова зустріч? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://abetkaland.in.ua/shho-take-rankova-zustrich>.